ח א מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכח סעי' ו:

ט ב מיי' פ"ו מהלכות שבועות הל' יא טוש"ע י"ד סי' רכח סעי' י:

י ג טוש"ע שם סעי' ט:

מתיב רבי אבא *קונם שאיני נושא לפלונית כעורה והרי היא נאה, שחורה והרי היא לבנה, קצרה והרי היא ארוכה, מותר בה לא מפני שכעורה ונעשת נאה, שחורה ונעשת לבנה, קצרה ונעשת ארוכה אלא שהנדר טעות. בשלמא לרב הונא דאמר נעשה כתולה נדרו בדבר, תנא תולה נדרו בדבר ותנא נדר טעות. אלא לר' יוחנן דאמר כבר מת וכבר עשה תשובה למה לי למתני תרי זימני נדר טעות? קשיא:

מתני' ועוד אמר ר"מ פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרין לו אילו היית יודע שאתה עובר על °לא תקום ועל לא תטור ועל °לא תשנא את אחיך בלבבך °ואהבת לרעך כמוך °וחי אחיך עמך *(שהוא עני) ואין אתה יכול לפרנסו, אמר: אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר, הרי זה מותר:

גמ' א"ל רב *הונא בר רב קטינא *לרבנן נימא כל דמעני לאו עלי נפיל, מאי דמטי לי לפרנסו בהדי כ"ע מפרנסנא ליה? א"ל אני אומר כל הנופל אינו נופל לידי גבאי תחלה:

מתני' פותחין לאדם בכתובת אשתו. ומעשה באחד שנדר מאשתו הנאה והיתה כתובתה ת' דינרים ובא לפני ר"ע וחייבו ליתן לה כתובתה, אמר לו: רבי, ח' מאות דינרין הניח אבא, נטל אחי ד' מאות ואני ד' מאות, לא דיה שתטול היא מאתים ואני מאתים? א"ל ר"ע: אפי' אתה מוכר שער ראשך אתה נותן לה כתובתה, אמר לו אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר והתירה רבי עקיבא:

גמ' מטלטלי מי משתעבדי לכתובה? אמר אביי קרקע שוה ח' מאות דינר, והקתני שער ראשו ושער ראשו מטלטלי הוא? ה"ק אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל, שמעת מינה (א) *אין מסדרין לבעל חוב? אמר רב נחמן ברבי יצחק לומר

רש"י

מתיב רבי אבא וכו' והרי היא נאה: אלא שהנדר בטעות. מעיקרא ולא הוי נדר: בשלמא לרב הונא. תנא רישא תולה (ב) נדרו בדבר וסיפא תנא (תולה) נדר בטעות דאינו נדר: אלא לרבי יוחנן כו': מתני' על לא תקום ולא תטור. שאם בקשת ממנו כלי ולא השאילך והדרתו הנאתך או שעשה לך דבר שלא כהוגן ומתוך שנאה הדרתו והתורה אמרה לא תשנא את אחיך (ג) בלבבך: התולה הזקיקתו לפרנסו ולאוהבו ולהחיותו: (ד) שמא יעני ואי אתה יכול לפרנסו. מחמת נדרך: ואם אמר אילו הייתי יודע. בשעת הנדר בכל אזהרות הללו לא הייתי נודר: גמ' ונימא כל דמיעני. אמאי פותח לו שמא יעני לימא ליה מדיר לאו כל דמיעני נפול עלי לפרנסו ימנו לו גבאי לפרנסו ומאי דמטי לידי למיהב לפרנסתו (ז) בהדי כ"ע מפרנסנא ליה. ואמאי מוזקק אני לפרנסו טפי משאר עלמא: הא לא מצי טעון, דכל הנופל. בעניות אינו נופל לידי גבאי תחילה, אלא הקרובים מתגלגלין עמו: מתני' אתה מוכר שער ראשך. מפרש בגמרא: ואמר. הבעל אילו הייתי יודע כו': גמ' ש"מ. מדקאמר ח' מאות זוז הניח לנו אבא, רצונה ליטול מאתים ש"מ דמטלטלי משתעבדי לכתובה והא קי"ל (כתובות פא:) דלא משתעבדי: אמר אביי. ה"ק קרקע שוה ח' מאות זוז כו': והא קתני אפי' אתה מוכר שער ראשך. ומשמע דקאמר אפי' אין לך להשלים כתובה אלא משער ראשך זקוק אתה למוכרו ולהשלים לה: ושער ראשו מטלטלי הוא. דכל העומד ליגזז כגזוז דמי: ה"ק. ר"ע אפי' אין לך מה לאכול אא"כ תמכור שער ראשך זקוק אתה ליתן לה כל הקרקע שיש לך: ש"מ אין (ה) מסדרין לבעל חוב. כלומר דהכל גובין ממנו ונותנין לבעל חובו מדקאמר ליה ר"ע אתה מוכר שער ראשך ותאכל והא קי"ל במס' ערכין (דף כג:) ובב"מ (דף קיד.) דמניחין לו כלי תשמישו ומטה ומפץ ושולחן ומזון ל' יום: הכי קאמר ליה. אפי' אתה נותן לה כל אשר לך שאין לך לאכול אלא שער ראשך אין קורעין לה כתובתה עד שתפרע לה הכל משלם. ואית דאמרי אין מסדרין לבעל חוב אין עושין לו סדר של חיות שאין מניחין לו מה שסדרו חכמים כדאמרינן התם שמניחין לו כלי תשמישו ומטה וכו':

מתני'

ר"נ

תנא תולה נדרו בדבר. והיינו רישא דשאביה רע ותנא נדר בטעות דהיינו סיפא נדר כעורה והרי היא נאה והא דלא אמרינן בסיפא גבי כעורה ונעשת נאה היינו טעמא משום דאדם רע עשוי לעשות תשובה ועשוי למות הלכך אומדים דעתו דכי אמר שאביה רע כל זמן שאביה רע קאמר משא"כ באשה כעורה שאין עשויה להיות נאה הלכך לא היה בדעתו שתהא מותרת לו לכשתהא נאה הרשב"א ז"ל אי נמי אי אמר הכי שאני נושא אשה פלונית שהיא כעורה כדקתני שאביה רע ה"נ דמשמע כל זמן שהיא כעורה אבל הכא כיון דלפלונית כעורה קאמר לא משמע כתולה נדרו בדבר החכם הותיק ר' שמואל בן החכם הגדול רבי יהודה בר חסדאי ז"ל: מתני' ועוד אמר ר"מ פותחין מן הכתוב בתורה. דאע"ג דאסקינן בפ' ארבעה נדרים (לעיל כב.) דלא פתחינן ביש בוטה כמדקרות חרב וכדשמואל דאמר כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע וכדרבי נתן דאמר כל הנודר כאילו בנה במה התם שאני דהוו אומים גדולים ואי אפי' על דעת הנהו נדר יתביים לומר כן נמצא שאין נדריו נתרין יפה אבל הני דמני תנא הכא לא חמירי לאינשי כולי האי: גמ' ולימא כל דמיעני לאו עלי נפול. היכי קתני דפותחין לו שמא יעני ואי אתה יכול לפרנסו וקתני ליה בהדיא מן הכתוב בתורה דאלמא מחייב בהכי, לימא ליה כל דמיעני לאו עלי נפל שאני מחויב לפרנסו לבדי מאי דמטי לי לפרנסיה בהדי כולי עלמא מפרנסנא ליה ורשאי הוא בכך אע"פ שאסר עליו נכסיו שהרי לא יתן בידו אלא ליד גבאי וכיון שאם רצה גבאי ליתן לאחר הרשות בידו שרי דהוה ליה כי ההיא דתנן (לעיל מח.) נותן לאחר משום מתנה והלה מותר בו: כל הנופל אין נופל לידי גבאי תחלה. אלא שואל מקרוביו ומתפרנס והיא שעתא קעבר אקרא דכתיב וחי אחיך עמך: מתני' פותחין לאדם בכתובת אשתו. שאומרין לו אילו היית יודע שיהא עליך לפרוע כתובתה כלום נדרת אי אמר לאו, מתירין אותו: גמ' שמעת מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה. פלוגתא היא דר"מ ורבנן (כתובות פא:): והא קתני שער ראשך ושער הראש מטלטלי הוו. ואמר לו ר"ע דמחייב לזבוני לפרוע כתובתה: הכי קאמר ליה אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל. היא טורפת כל הקרקעות אפי' לא ישאר לך דבר אלא שתצטרך למכור שער ראשך לאכול: שמעת מינה אין מסדרים לב"ח. פלוגתא היא בפרק המקבל (ב"מ קיד.) איכא מ"ד דמניחין לו מטה ומפץ וכלי אומנותו ומזון י"ב חדש דגמר מיכה מיכה מערכין ואיכא מ"ד אין מסדרין ומדתנן הכא אפי' אתה מוכר שער ראשך ש"מ דאין מסדרין: *) לומר שאין מקרעים שטר כתובה. כלומר אין ה"נ דמסדרים מיהו ה"ק ליה אפי' אתה עושה לפנים משורת הדין ואינך רוצה בסדור לא תחשוב להפטר, דלעולם אין קורעין כתובתה כדי שאם ימצא לך לאחר מכן תחזור ותגבה דהכי דתנן בערכין **) נתן סלע והעשיר אין לו עליו כלום וסדור מערכין גמרי' ליה ה"מ לענין סדור, אבל לענין השג יד לא: ומדאמרי' הכא שמעת מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה שמעי' מהא דלדידן דקי"ל דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מיניה דידיה לא משתעבדי וטעמא משום דלאו זמן כתובה ידוע ושמא לא תגבה לעולם וכשהיא גובה היא גובה אלא ע"י מיתה וגרושין הלכך לא סמכה דעתה אלא על הקרקע ומש"ה לרבנן הורע כחה של כתובה מחוב דעלמא דאע"ג דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי כי היכי דלגבו מיניה אפי' מגלימא דעל כתפיה והכי מוכחא שמעתא דחבילה דבפרק האומר בקדושין (דף סה:) עדיפא כחא דכתובה מבעל חוב דעלמא דהני דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי לכתובה משתעבדי:

*) שייך לדף סו ע"א **) [דף ז:] נתן סלע והעשיר אינו נותן כלום [עי' תוס' כתובות פא: ד"ה ר"מ ובתוס' יבמות סו. ד"ה כתב]

[illegible]

תוספות

בשלמא לרב הונא כו'. תרי מילי דלא דמו אהדדי לכך תנא תרוייהו: אלא לר' יוחנן דאמר כבר מת והוי נדר טעות למה לי לאיתויי. [illegible]

[לקמן סו.]

[נ"ל שמא יעני כך הגי' במשנה שבמשניות וכהר"ן וברא"ש]

[בהרא"ש בפסוקו ליתא רב הונא]

[נ"ל לרבנן כ"ה בהרא"ש]

פי' הרא"ש

[illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' שמעת מינה אין מסדרין [illegible]

גליון הש"ס [illegible]